

"Stajerc" izhaja vsaki nedeljki, datirani z dnevom poslednje nedelje.

Vrednost velja za Avstro-ogrsko K 50. vin. za celo letno kraljevino pa 8 kron; drugo inozemstvo se izdruži naročnino z oziroma na visokost postopek. Naročnino je plačati naprej. Posamezne naročnini se prodajajo po 8 v.

Uredništvo in upravljivo se nahajata v Ptuju, gledališko poslopje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 80— za $\frac{1}{2}$ strani K 40— za $\frac{1}{4}$ strani K 20— za $\frac{1}{8}$ strani K 10— za $\frac{1}{16}$ strani K 5— za $\frac{1}{32}$ strani K 2.50 za $\frac{1}{64}$ strani K 1.— Pri večkratnem oznamilu se cena primereno zniža.

Štev. 44.

V Ptuju v nedeljo dne 31. oktobra 1915.

XVI. letnik.

Svetovna vojska

italijanski napadi v krvavih bojih zavrnjeni. — Ruski protisunki stavljeni. — Benetke bombardirane. — Valjevo naše. — Bulgari zavzeli Ūsküb in Knjaževac. — Avstro-ogrske, nemške in bolgarske čete združene.

Nebo se jasni! S ponosom gledamo lahko na uspehe naših armad. Taki uspehi morajo imeti končno zmago.

Dve važni vesti prinesel je zadnji teden: prvič vest, da se je po večnem grozovitem boju zopetni naval italijanov ob jekleni naši armadi razpršil. Pod naravnost neverjetnimi izgumenimi — Italijani so izgubili eno petino vseh porabljenih čet! — so zahrbtni izdajalci odšli nazaj v svoje postojanke, s krvavimi glavami, kot premaganci, obupani in prokljnjajoči blazno vojo vlado . . . Drugi velevažni dogodek se je podril na Balkanu. Razven cele vrste pomembnih zavzetij, pridobitev in zmag naših, nemških ter bolgarskih čet došla je vest, da so predaje straže avstrijsko-ogrsko-nemške in bolgarske armade stopile v lotiko. S tem so odprte duri v orient! To je dogodek, pred katerim so se naši sovražniki najbolj bali. Kot ena železna vrsta stojimo zdaj od Severnega morja pa do Konstantinopla, ja do Azije in Afrike . . . S tem je tehtnica padla na našo stran in svet se bode tako preustrojil, kakor boderemo mi diktirali!

Tiste posamezne neutralne države, ki so dosegli cinciale semintja, pa si bodejo devetkrat

premislile, stopiti na stran potapljačih se naših sovražnikov. Kajti — kdor ni z nami, ta je proti nam!

Avstrijsko uradno poročilo od nedelje.

K. B. Dunaj, 24. oktobra. Uradno se razglasila:

Rusko bojišče. Pri Nowo Alekšiniezu pridobili smo zopet predvčerajnem izpraznjene visočine vzhodno od Lopuszna nazaj. Pri Czartorysku napreduje naš napad. Sovražnik bil je pri Komarowu vržen. V ostalem je položaj nespremenjen.

Italijansko bojišče. Splošna bitka ob Soči traja naprej. Včeraj razširili so se z brezprimerno ljutostjo peljani infanterijski boji tudi na goriško mostičje. Zopet so se napadi sovražnika povsod na trd nem odporu naše hrabre infanterije, ki je našla izborna oporo na močnem vplivu naših topov, izjavili pod grozovitim izgubami. Italijanski glavni napad spremjan je od napadov močnih sil proti tirolski fronti. Visoke planote Vielgereuth in Lafranu stojijo pod ljudim artiljerijskim ognjem. Več italijanskih divizij napada fronto v Dolomitah. Tukaj so bili včeraj in predvčerajnem po en napad na "Bambergerhaus", na Col di Lana in postojanko Tre Sassi, dva napada proti

Rufiedo in po štiri napadi na naše črete severno kraja Sielf ter v Popena dolini krvavo zavrnjeni. Ob koroški fronti so se vršili le arteljerijski boji in praske. V pokrajini Flitscha in Krna poskusil je sovražnik včeraj dopoldne še posamezne brezuspešne napade. Potem je boj ponehal. Protiv fronti Mrzlega vrha do tolminskega mostičja se obračajo še vedno obupni napori Italijanov. Zlasti visčina zapadno Santa Lucia bila je nepretrgano napadena. Alpinci so vsilili tukaj v mali kos fronte; krepki protinapad infanterijskih polkov 53 in 86 vrgel jih je v kratkem zopet van. Tudi v Sočinem oddelku, med tolminskim in goriškim mostičjem, kjer se je zlasti pri Plavi budo borilo, ni mogel sovražnik nikjer prodreti. Pred goriškim mostičjem so se izjavili že predvčerajnem razni napadi proti Monte Sabotinu. Včeraj pričele so po močni artiljerijski pripravi jako velike italijanske sile z napadom na to obvladujočo goro ter proti Osavija. Boj je šel semintja, trajal tudi ponoči naprej in je končal s tem, da so naše čete vse postojanke v trdnih lasti obdržale. Ob robu doberdobske planote traja bitka v oddelku med Mainizza in Monte dei sei Busi z nezmarjšano silo naprej. S svežimi močmi vedno nanovo pričeti napadi sovražnika izjavljovi in se popolnoma. Le mimogredoč se je posrečilo Italijanom, da pridejo v posa-

Schicht-Perilo — Bojno-perilo

Cenejši in najboljši način pranja:

Zamoči perilo nekoliko ur ali preko noči s pralnim praškom »Ženska hvala«. Peri tedaj daljše kakor obično. Samo malo mila — najboljše Schichtovo milo znamke »Jelen« — še je potrebno, da se najlepše perilo dobije.

Priščedjuje posel, čas, denar in milo.

Dobiva se povsodi!

Ominol je najboljše sredstvo za čiščenje rok, v kuhinji in v hiši.

Dobiva se povsodi!

Straschill'ova grenčica iz zelenjave povzroči moč in je vsled tega pri večjem telesnem naporu

mezne sprednje jarke. Naša infanterija, tako pridni inf. reg. št. 39 južno San Martina, pridobila je svoje postojanke v ročnem boju vedno zopet nazaj.

Južno-vzhodno bojišče. Armada generala pl. Kōveša sili sovražnika čez visočine severno od Arangjelovaca nazaj. Srbske zadnje čete, ki so se južno Slatine k napadu vstavile, bile so od naših bataljonov vržene. Na obeh straneh Morave prodriajoče nemške bojne sile zavzele so visočine južno Palanke in severno Petrovaca. Pri Orsovi prepolovljene bojne sile prepodile so sovražnika iz gorske pokrajine zapadno Kladova.

Bolgari prodri so čez Negotin in so prekoračili z severno od Knjaževaca napredujotimi silami srednji Timok.

Namestnik generalštavnega šefa:
pl. Höfer, fml.

Nemško uradno poročilo od nedelje.

K.-B. Berlin, 24. oktobra. (W.-B.) Iz velikega glavnega stana se poroča:

Armada Hindenburga. Pri Domenešu izkrcane ruske sile šle so pred napadom nemških čet zopet na svoje barke. Severno-zapadno od Dünaburga vrgle so naše čete sovražnika pod velikimi izgubami zanj iz njegovih postojank in so vzele v naskoku Illuxt. Rusi so pustili 18 oficirjev, 2940 mož, 10 strojnih pušk in 1 metalca min v naši roki.

Armada Linsingen. Opetovani napadi proti naši postojanki južno od jezera Wygonowskoje bili so zavrnjeni. V protisunku vjeli smo 2 oficirjev in čez 300 mož. Zapadno od Czartoryska zavzeli smo sovražne postojanke pri Komarowu; mnogo russkih protinapadov bilo je zavrujenih. Vjeli smo 3 oficirjev in 458 mož.

Balkansko bojišče. Olj armadne skupine feldmaršala Mackensa vrgla je armada Kōveš vzhodno Lukavice Srbe v južni smeri nazaj. Armada Gallwitz je pri Palanki južni breg Jasenice zavzela in bolj vzhodno linijo Răpinac proti deloma jako trdovratnemu odporu Šbov dosegla. Veliko število od naših čet pokopanih Šbov pusti sklepati na težke izgube sovražnik. Pri Orsovi je Donava prekoračena, visočina pri Slava Božja zavzeta; vjeli smo 3 oficirjev in 70 mož.

Armada generala Bojadjeva je v Pruhovi (ob Donavi) severno-vzhodno od Negotina neki ruski municipijski tabor zaplenila in napol Zaječarja. Knjaževaca zapadai breg Timoka zasedla.

Vrhovno armadno vodstvo.

Avstrijsko uradno poročilo od pondeljka.

K.-B. Dunaj, 25. oktobra. Uradno se danes razglaša:

Rusko bojišče. Napadi zapadno od Czartoryska se ugodno razvijajo. Sovražnika potiskamo vkljub ljetnemu odporu nazaj proti Styru. Včerajšnji plen v teh bojih: 2 oficirjev, 1000 mož vjetih, 4 strojne puške.

Italijansko bojišče. Bitka ob Soči traja naprej. Tudi na včerajnem dnevu, četrtem velikih infanterijskih bojev, so branitelji odbili vse italijanske napade, ki se niso že v ognju naše artiljerije izjavili, pod težkimi izgubami za sovražnika in so obdržali povsod svoje postojanke. Na tirolski fronti napadlo je več bataljonov naše obrambene čete na visoki planoti Vielgereuth, kakor vedno brez uspeha. Istotako so se izjavili sovražni napadi na Cima di Mezzodi, na Siefin v zgornji Rienz-dolini. Na Krnu bil je včeraj en napad, danes ponocni pa drugi zavrnjen. Tudi proti Mzlem vruhu ponesrečila sta se dva napada pod posebno težkimi izgubami za Italijane. Južno-vzhodno te gore vasilil je sovražnik v kratek kos jarka, bil je pa s protinapadom zopet vun vržen. Zopetni napad dveh alpinskih bataljonov izjavil se je v našem

neobhodno potrebna.

Zato jo se priporočati zlasti za turiste, lovce, vojake, romarje itd.

ognju. Ti sovražni oddelki bili so skoraj popolnoma uničeni. Pred tolminskim mostičjem obračali so se napadi večinoma proti našim postojankam na hrbitu zapadno Santa Lucia in pri Selu; vse so ostale v naši lasti. Oddelek pri Plavi stal je pod težkim topovskim ognjem. Zbiranje sovražnika pri Plavi bilo je od naše artiljerije razpršeno. Pri Zagori polastili so se Italijani čez dan nekega dela naših jarkov; ponoči smo jih zopet prepodili. Pred Monte Salatinom zadušil je naš artiljerijski ogenj včeraj dopoldne še en napad. Potem ni napravil nasprotnik nobenega resnega poskusa več, približati se črtam goriškega mostičja. Najljutješi so bili boji v severnem oddelku doberdobske planote, kjer so jako velike italijanske sile opetovano v mnogih napadale. Sprejete so bile vedno zopet z uničajočim ognjem, tako da je moral sovražnik v svoje obrame nazaj zbežati. Napad na naše postojanke vzhodno od Monfalcona imel je isto usodo, kakor vsi drugi napori Italijanov. Trst je bil včeraj popoldne od nekega italijanskega letalca obškan, ki je z metanjem bomb 2 prebivalca ubil, 12 pa ranil.

Južno-vzhodno bojišče. Avstro-ogrski konjenični oddelki zavzeli so Valjevo. Armada Kōveš bliže se v boju mestu Arangjelovac. Na obeh straneh Kolubare prodriajoče c. in kr. čete te armade napadajo visočine južno in južno zapadno od Lazarevaca; neki drugi avstro-ogrski armadni del vrgel je Srbe pri Ratari, 10 km južno-zapadno od Palanke. Nemške bojne sile vzele so v naskoku v veliko ljutostno branjene postojanke južno Palance in so pridobile Petrovac v dolini Mlave. Pri Orsovi prevožene čete silijo v gorovju vzhodno Klisure naprej. Sovražnik je zbežal in pustil puške ter strelivo ležati. Bolgari so v zadnjih dneh Timok od izvira do izliva na mnogoštevilnih tečkah prekoračili. Njih napadi na visočine levega brega ter na Zaječar, Knjaževac in Pirot napredujejo.

Namestnik generalštavnega šefa:
pl. Höfer, fml.

Nemško uradno poročilo od pondeljka.

K.-B. Berlin, 25. oktobra (W.-B.) Iz velikega glavnega stana se poroča:

Armada Hindenburga. Južno od Kekkau (južno-vzhodno od Rige) zavrnili smo ruske napade. Število vjetih se je zvišalo na 22 oficirjev, 3705 mož, 12 strojnih pušk in 1 metalca min.

Armada Linsingen. Zapadno od Komarowa so avstro-ogrške čete v sovražne postojanke v širokosti 4 in pol km vslile.

Balkansko bojišče. Pri Višegradu je pridobljeno mostičje razširjeno. Zapadno Kolubare zavzeli smo prehode Tamnave. Armada Kōveš dosegla je splošno črto Lazarevac severno od Arangjelovaca-Rabrova. Armada Gallwitz je južno Jasenice obvladujoče visočine vzhodno od Baničine naskočila, zavzela v dolini Morave v ljetih bojih Dol. Lividico in Zabari ter je došla vzhodno do čete Prešedna-Petrovac-Mjelnic. V dolini Peka zasedli smo visočine zapadno od Kučeva. Pri Orsovi prodriajoče čete vslile so bolj proti jugu in so s svojim levim krilom dosegle Sib-

ob Donavi. — Bolgarska armada generala Bojadjeva zavzela je visočino med viškom Drenova glava in Mirkovac (20 km severno od Pirot).

Vrhovno armadno vodstvo.

Avstrijsko uradno poročilo od torka.

K.-B. Dunaj, 26. oktobra. — Uradno se danes razglaša:

Rusko bojišče. Južno-zapadno od Czartoryska boreče se c. in k. čete zavrnile so več napadov russkih strelskih divizij; pri tem so vjele 2 oficirjev in 500 mož ter zavrnile eno strojno puško. Nemški regimenti vrgli so sovražnika na obeh straneh od severozapada v Czartorysk vodča ceste. Skupno pustili so Rusi v tem prostoru včeraj 4 oficirje, 1450 mož in 10 strojnih pušk v rokah zaveznikov.

Italijansko bojišče. Včerajšni bojni dan potekel je v razmerju s prejšnjimi na fronti doberdobske planote mirnejše. Nasproti pa se je za naše postojanke pri goriškem in tolminskem mostičju ter v oddelku severno Tolmina in Krna zopet izredno ljuto berilo. Vsi ti boji končali so s polnim neuspehom napadajočega sovražnika. Na Krnu izjavili so se tri napadi Italijanov v našem ognju. Pred Mzlim v hornem ponesrečil se je neki sovražni ponosni napad. Proti tolminskemu mostičju pripravljal je popoldne posebno živahn artiljerijski ogenj nove napade močnih sil. Pozno zvečer odbile so naše čete enega teh napadov na visočino zapadno od Sante Lucie, danes zjutraj druge proti postojanki severno od Kozarsce, ki je vodil do ročnega boja, to pa pod najtežjimi izgubami za sovražnika. Prostor od Desola stal je pod trajnim ognjem. Slabotni italijanski napad proti Zagori bil jabolko zavrnjen. Monte Sabotino, pred katerim so izgubili Italijani v zadnjih dneh najmanje 2500 mož, ni bil včeraj več napaden, pač pa ga je italij. artiljerija tisto obstreljevala. Moogoštevilne granate padle so tudi v južni del Gorce. Zvečer so napadle tako močne sovražne čete Podgorške visočine; pomagalo jim ni nič, da so porabljale bombe s strupenimi plini; bile so kravno zavrnjene. Včeraj se je zamoglo izgube Italijanov pri njih napadih na doberdobske planote deloma pregledati. Tako leži pred fronto enega naših inf. regimentov 3000 sovražnikov mrljev. Ob tirolski fronti zavrnili so branitelji Lafraun-postojanke neki napad italijanskega 116. infanterijskega regimenta.

Južno-vzhodno bojišče. Vzhodno od Višegrade prodriajoče avstro-ogrške boje sile vrgle so sovražnika nazaj na mejo. Med nasproti nahajali so se poleg srbskih tudi črnogorski bataljoni. V severno-zapadnem kotu Srbije nastopivše c. in kr. čete armade generala Kōveša bližajo se zgorji Kolubari in od Šbov pred našo konjenico izpraznjenu mestu Valjevo. Od Obrenovaca južno poslane avstro-ogrške divizije iztrgale so nasprotniku po hudi bojih močne visočinske postojanke južno in južno vzhodno od Lazarevaca. Čete pograle so sovražnika čez Arangjelovac nazaj. V Topolu in na visočini vzhodno stojijo naše čete v boju. Na obeh straneh Morave prodriajoče nemške armade po-

Monastir.

Reuterjeva pisarna razširila je vest, da so se diplomatski zastopniki v Nišu preseili v Monastir, kamor je odšel tudi del srbskega zunanjega urada, vse narodni arhivi in srbska nacionalna banka. Bržkone je tudi že srbska vlada odšla iz Niša, pred katerim se bodoje kmalu bolgarske čete pojavile. Prinašamo ob tej priliki sliko mesta Monastir, ki je nekako zadnje zavetišče Srbov.

Monastir

nerala skoma 0 km tvo. vne se so se visočin severno od Rase, kraja Larkovac in drugih srbskih postojank južno od Petrovaca. Gorovsko ozemlje obdobje Klisure je večinoma od sovražnika očisteno. Dobili smo tukaj tri od Srbov zavlečene topove, med njimi enega težkega.

Namestnik generalštabnega šefa:
pl. Höfer, fml.

Nemško uradno poročilo od srede.

K. B. Berlin, 27. oktobra. (W. B.) Iz velikega glavnega stana se poroča:

Arma da Hindenburga. Južno od A beli-Dünaburga vsilile so naše čete v pokrajini Tymšany v dveh kilometrih širokosti v sovražno postojanko; vjeli so 6 oficirjev, 450 mož in zaplenili 1 strojno puško ter 2 metalca min.

Balkansko bojišče. Armade generalov Kōveš in Gallwitz so sovražnika povsod, kjer se je vstavil, vrgle. Z glavnimi silami se je doseglo črto Valjevo-Moravci-Topolka, vzhodno Vesenico, Raco in na obeh straneh Svilajna Resavo prekoračilo. V dolini Pek je Neresnica zavzeta. Južno od Orsove prodirače sile zaplenile so v Kladovcu 12 težkih topov. V Ljubicevni (ob Donavi) napravilo se je potom oficirskega patrolja neposredno zvezzo z armado generala Bojadjeva. Desno krilo te armade sledi nasprotiku od Negotina v severno-zapadni in južno-zapadni smeri.

Vrhovno armadno vodstvo.

Ogromne Italijanske izgube.

Iz Milana se poroča: List „Socijalistične vesti“ poroča, da so italijanske izgube dosegle grozovito velikost. Švicarski listi pravijo, da je več kot ena petina ($\frac{1}{5}$) vseh za naskok proti avstro-ogrskim četam porabljenih italijanskih vojakov padla. (Italijanski bahači so v prvem času vojne kričali, da bodojo v par dneh imeli Gorico, Trst in Polo. Dosej nimajo niti Gorice. Pa ko bi polentariji imeli tudi Gorico in Trst, bi njih velikanske izgube ne stale v nobenem razmerju z doseženim dobičkom. Pot v Ljubljano, Gradec in na Dunaj bi jim bila še vedno stokrat zaprta. Dosej pa niti Gorice nimajo; niti pedi zemlje niso sami zavzeli. Ves dobiček laških izdajalskih brigantov so — nešteti mrtvi in ranjeni! Op. ur.)

Zračni napad na Benetke.

K. B. Dunaj, 27. oktobra. Uradno se razglasja:

Dne 24. oktobra popoldne metal je neki italijanski letalec bombe na mesto Trst; brez da bi napravil materialno škodo, ubil je 3 prebivalce in jih več ranil. Ta obisk povrnili so par ur pozneje naši mornariški letalci v Benetkah, kjer so od pol 11. ure ponoči do 1. ure zjutraj arzenal, električno centralo, kolodvor, trdnjave in druge vojaške stavbe izdatno tesnešno z bombami srednjega in težkega kalibra obmetali in mnogočetvilen požare povzročili.

Drugo jutro ob 8 uri napadlo je Benetke z opet brodovje mornariških letalcev; v Benetkah je divjal še od ponočnega obmetavanja povzročeni požar. Razven preje naštetih poslopij se je zdaj tudi poslojja za letala in vojne ladje tesnešno obmetavalo. Slabotni poskusi dveh sovražnih letalcev, motiti našo podjetje, bili so z našim puškinim ognjem v najkrajšem času prečeni. Pri obeh podjetjih bili so naši letalci od močne artiljerije ljuto, ali popolnoma tesnešno obstrelovani. Vsi so se vrnili nepoškodovani.

Poveljništvo mornarice.

344.000 kvadratnih kilometrov Rusije zasedenih.

Posebni poročevalci lista „Journal de Genève“ poroča, da so Rusi v zadnjem času med boji v Wolhyniji izredno velike množine amerikanskega streliva, strojnih pušk in topov izgubili; zato je izdal rusko armadno vrhovno poveljstvo strogo povelje, da se naj v bodoče

vsako kanono do najskrajnejšega brani. Ruska ofenziva v Wolhyniji je že vstavljen, ker so imeli Rusi naravnost velikanske izgube.

Odgaveznikov (avstro-ogrskih in nemških čet) zasedeno rusko ozemlje obsega okoli 344.000 kvadratnih kilometrov.

Italijanski poštni parnik potopljen.

K. B. Pariz, 25. oktobra. List „Matin“ poroča iz Salonika: Italijanski poštni parnik „Scilla“ bil je v Egejskem morju od nekega podmorskega čolna potopljen.

Bulgari so zavzeli Ūskub Skopje.

K. B. Sofija, 23. oktobra. Bulgarsko uradno poročilo od 22. t. m. pravi:

V dolini Timoka so naše čete med Knjaževacem in Zaječarjem prešle na levi breg. Za mesto Knjaževac se bjejo boji. V Makedoniji so naše čete po ljutem boju največji del mesta Ūskub (Skopje) zasedle. Na ostalih frontah nadaljujejo naše čete nespremenjeno svojo ofenzivo.

K. B. Sofija, 23. oktobra zvečer. Uradno se razglasja:

Bulgarske čete so Ūskub popolnoma zavzele.

* * *

Zavzetje mesta Ūskub je največjega pomembnega za nadaljnje boje proti Srbiji. S tem je tudi zveza zpadne Srbije z jugom konečno pretrgana. V Ūskubu se podvoji železnica, ki vodi iz Salonika proti severu. Vzhodno njeni krilo gre čez Niš v Belgrad in Semendrijo, drugo pa v Pristino in Mitrovico. Zadnjo upanje sovražnikov, da bi poslali Schom pomoc čez Ūskub in Pristino, je padlo torej v vodo. Srbija je zauščena in hiti svojemu koncu nasproti.

Težki nemiri po celi Rusiji.

Zasebna poročila iz Stockholma pravijo, da so izbruhnili po vsej Rusiji težki nemiri. V Peterburški državni tiskarni našlo se je, kakor poročajo iz Helsingforšča, prepovedane proklamacije in se jih je zaplenilo. V Peterburgu se je več oseb zaradi velenj zadržalo.

Nemški parnik „Prinz Adalbert“ potopljen.

K. B. Berlin, 25. oktobra (W. B.) Dne 23. t. m. bila je velika križarka „Prinz Adalbert“ z dvema streloma nekega sovražnega podmorskoga čolna pri Libavi potopljena. Žal, da se je zamoglo le malo del posadke parnika rešiti.

* * *
Križarka „Prinz Adalbert“ bila je 1. 1901 zgrajena. Imela je 9000 ton, 21 morskih milj hitrosti, 26 kanonov in 591 mož posadke.

Sef generalnega štaba mornarice.

Angleški parnik potopljen.

K. B. Berlin, 25. oktobra. Poročevalec Wolffovega urada v Atenah poroča: Takajni listi poročajo, da je bil angleški transportni parnik „Markett“ s 1000 angleškimi vojaki strelivom in bolniškim strežnikom na krovu, pri Tsageti na južno-vzhodnem obrežju pristana Saloniki potopljen. 83 mož se je rešilo. (Torej je s posadko parnika gotovo več kot 1000 Angležev utonilo. To je hud udarec za Angleže, ki pravijo, da so „vladarji“ morja. Op. ur.)

Proti pečenju pogać

se je v zadnjem času mnogo nastopalo. Postrokovnjaškem naziranju je pa ravno sedaj, ko je za glavo prebivalstva

določena le omejena množina moke, izdelovanje ednakostavnih, na sladkoru bogatih pogać priporočati, ker je sladkor, ki ga imamo v obilici, ne samo najboljše nadomestilo za pomanjkujočo mast v izreji, marveč je z ozirom na redilno vrednost celo cenejši nego fina moka. Pečite torej pogać po

dr. Oetkerjevih receptih, dajajte nadalje svojim otrokom vsak dan take redilne in delikatne puddinge iz dr. Oetkerjevega pudding-praška z mlekom in sladkorjem. Recepti za vojne meneate jedi in pekarje zastonj po dr. A. Oetkerju, Baden pri Dunaju, fabrika redilnih sredstev.

Zopet angležki parnik potopljen.

K. B. Köl n, 25. oktobra. „Kölner Zeitung“ poroča od holandske meje: Dne 20. t. m. bila je neka angležka transportna ladja pri otoku Wight od nekega nemškega podmorskega čolna torpedirana. Parnik vlegel se je na stran in se potopil. Mnoho vojakov skočilo je čez krov.

Kako bi se zamogla srbska armada rešiti?

Švicarska sodba o brezupnem po ložaju Srbije.

K.-B. Basel, 24. oktobra. List „Baseler Nachrichten“ govorji v uvodniku o možnosti, kako bi zamogla četverozvezja Srbom pomagati. List pravi, da preostaja edino še enkratni poskus, premagati Dardanele. Potem nadaljuje: Seveda, tak poskus bi hrabre srbske zaveznike zapustil za dobo vojne. To bi bilo razburljivo za vsak človeški čut. Mali kmetski narod je prinesel za stvar četverozvezje tako grozovite žrtve, da se ne more razumeti, ako bi se ga sedaj brez pomoci pustilo. Hitro in popolno odhajanje četverozvezja bi dovolilo srbski armadi vsaj to, da se častno uda. Izpolnila je vedno svojo dolžnost; od nje zahtevati, da naj boj nadaljuje, dokler sploh nim a nobenih mož več, šlo bi predaleč. Da se srbske junaka pesni pojde, mora se imeti tudi Srbov. Politično stvar Srbije naj četverozvezje pri mirnem kongresu zastopa. (Z drugo besedo povestano: Nepristranski ljudje čutijo, da je položaj Srbije o b u p n i. In tudi mi, ki smo gotovo sovražniki dežele kraljemorilcev, priznavamo radi, da je srbska armada hrabra. Padla bode pa do zadnjega moža, ako se pravčasno nam in našim zaveznikom ne uda Angleži in Rusi so torej pravi krvniki srbskega naroda! Op. ur.)

Žito iz Rumunske.

U.-K.-B. Budimpešta, 25. oktobra. Akcijska družba vojnih produktov razglaša, da sprejema zdaj tudi naznanila glede onih množin žita, ki so jih domače firme preje pridobile in se nahajajo danes še na Rumunskem.

Od bolgarskih bojev.

Prinašamo mali zemljevid onih pokrajiny v Makedoniji, ki so precej važne za sedanje boje

Bolgarov proti Srbom in njih zaveznikom. Z ozirom na uradna poročila bode cenjenim čitaljem ta zemljevid gotovo dobro služil.

Pisma iz bojnega polja.

Sin ptujskega trgovca in člana „Štajerčevega“ odbora g. Leopolda Slawitsch pisal je te dni svojemu očetu zanimivo pismo, v katerem pravi m. dr.:

„Pri Belgradu“, 21. okt. 1915. . . Mi smo dne 10. oktobra ob 11. uri ponoči v Belgrad došli. Dobili smo kvartir v nekem salonu in smo seveda krasno spali. Srbi so po kratkem boju pobegnili. Belgrad izgleda grozovito, popolnoma razstreljen, oplenjen, razbit, z eno besedo: grozovito . . . Dne 15. t. m. zvečer smo zopet od Belgrada odšli naprej proti jugu. Vreme je jako slabo, mrzlo in ojster veter. Dne 16. t. m.

prišel sem prvič v ogenj. Bil sem v strelskej jarku. Tu se nauči človek moliti, ko gleda smrti v oči. Grozno ednostavno!

Srbi vedno nazadujejo, po dnevu streljajo, ponoči pa nazadujejo. Mi spimo vedno na sami mokri zemlji; pa sem hvala Bogu še zdrav.

So pač grozne štrapace. Bog daj, da bi vojna kmalu konec vzela! Pisati Vam ne morem mnogo. Veliki marši od 10 do 12 ur; kadar kam pride, pademo na tla in spimo. Časa je tako malo. Hvala Bogu, da imamo doslej še malo i z g u b. Srbi pa imajo v e l i k e i z g u b e. Mi se borimo z Nemci ramo ob ramu. Zdaj stojimo okoli 40 kilometrov južno od Belgrada na neki žezelešnici progi in cesti, ki vodi v Kragujevac. Predvčerajnem eksplodirala je neka granata 10 korakov od mene v gozd; bil sem popolnoma omamljen in sem se tresel na vseh udih. Kako te ekrazitne granate življajo, kadar letijo skozi zrak. Je pač grozna smrtna muzika! Vse to popisujem le površno, kajti potreboval bi 10 pisem, da bi vse popisal. Bog daj, da ostanem pri življenu. V smrtni nevarnosti smo vsak dan; enkrat kakšna granata, potem zopet sovražna patrulja, komitadži, itd. Vedno se mora z nabasanim revolverjem okoli hoditi. Predvčerajnem bi me bili Srbi kmalu vjeli, to pa ponobič ob 2. uri. Ali zbil sem se skozi . . . „Štajerca“ dobivam redno.

Pozdrave itd.

Tvoj hvaležni sin.

Zakopani zakladi.

Sempatija beremo, da sta pri podiranju strega poslopja ali pri prekopavanju zemljišča delavčeva lopata ali kmetov plug razgrnila stare posode, ki so se iz nje vsuli zlati in srebri novci starega kova. Pred mnogimi leti so preplašeni ljudje zazidali ali zakopali zaklad, da ga v vojnih časih skrijejo plenečim četam sovražnih vojščakov. — Sami so morebiti pod mečem ali vsled bolezni poginili, posoda z zakladom pa je ostala cela ter je izstula svojo vsebino tujim najditeljem v naročje, ker o prejšnjih pravih lastnikih ni ne sluha ne duha več.

Casi so se spremenili, ne pa tudi ljudje. — Dobili smo velik razsežen in preskušen sestav denarstva in kredita, ki je varnejši, kakor luknja v zidovih ali jama v zemlji in ki vrhu tega tudi donaša večji dobiček. Kdor hoče spraviti svoj denar na varno, ima na razpolago Raiffeisenovke hranilnice, poštno hranilnico in bančna hranilnica. Tu ni denar samo na varnem, temveč donaša tudi pridno obresti, se množi ter se pretvarja v rokah teh zavodov z dajanjem kredita in posojil v nove gospodarske vrednosti. Na ta način oploja gospodarstvo, dočim je drugače brez vsake koristi. Poštne hranilnici ali banki zaupani denar ostane lastniku na razpolago. Ščekom ali plačilnim nalogom ga lahko vodi ali nakaže, kamar hoče. Banka ali hranilnica mu je za njegovo vlogo odgovorna in jamči zanjo, on sam pa ostane vedno njen gospodar.

In vendar se dobe še ljudje, ki svoj denar v lonce zakopavajo, kakor so delali njih pradeci v tridesetletni vojni. Ne vidijo, da poteka tudi v vojni gospodarsko življenje naprej. Svetovna vojna je uničila mnogo eksistenc, ravno toliko pa jih je tudi zgradila, marsikater obrt je ustavila, mnogo obrtv pa poživila in pospešila. Mnoga velikega in malega premoženja je nanovo nastalo, še več premoženja, kar ga je bilo že pred vojno, je ostalo nedotaknjene. Kam je šel ta denar? V hranilnice in banke, ki vse izkazujejo naraščajoče vloge. Porabil se je za podpisovanje vojnega posojila, nakupili so se že njim drugi vrednostni papirji, marsikateri si je izboljšal z melijoracijami svojo zemljiško posest, ali pa je plačal svoje dolgo. Del denarja pa, kar ga je bilo pridobljenega vsled vojne ali povodom vojne odtegnjenega svojemu dosedanjemu namenu in vnovčenega, ni šlo po tej poti, temveč je ostalo pri svojih posestnikih. Ti so zlato zaprli, bankovce poskrili, da celo srebro, in nikel so nagrabili ter ga zaprli. Zlato se sedaj sveti v nogavicah, bankovci leže med skladnicami perila, srebro leži na dnu škrinj, brez obresti in brez porabe. Niti oklic države, ki je

izdala v obrambo svojih mej vojno posojilo, niti obljubljene obresti hranilnic in bank niso mogli po rostiti teh zakopanih in skritih zakladov in njih zapora. Ti ljudje najbrže misijo, da na ta način najvarneje spravijo svoj denar ter ga varujejo nevarnosti, zmanjšanja in izgube.

Ravno nasprotno pa je pravo.

Izkupne prejšnjih časov dokazujejo, kolikor so bili taki nabrani zakladi ugrabljeni, ali da jih je uničil ogenj ali miši, ali da so ostali pozabljeni v svojih skrivališčih. Ko so prišli zopet na dan, so bili novci že davno preklicani, dolžnost, zamenjati bankovce, je prenehalo, in skrbno varovani zaklad se je sprremenil v kopice manjvredne kovine in makulture.

Lahko bi še umeli, ako grabijo gotovino ljudje, ki menijo, da morajo biti pripravljeni na hiter beg! Toda ozemlje monarhije je danes izvzemši majhnega obmejnega pasu, odščeno sovražnika, čvrste, vojne in zmag vajene čete se upirajo sovražniku, naše čete stoje globoko v notrajnosti ruske države.

Proč torej s tem bedastim strahom in s pomisleki! Zadržavanje denarja in plačilnih sredstev posamezniku prav nič ne koristi, ovira pa promet; posestnik vzame obreste, povrzoča posmanjka drobiža in s tem težave v vsekajnjem življenu. Skrivjanje denarja pa je vrhutega skrajno nepatriotično in neznačajno. Dobrotu posameznika je danes nelodljivo zvezan z dobrobitjem države. Samo, če zmaga država, se bo skupnosti in posamezniku dobro godilo. Vdanost državi je edino sredstvo, da se zagotovi bodoča sreča. Torej, na dan s skritim denarjem in durnim papirjem!

Vsak, kdor ima veljavnih zlatih novcev, naj jih prinese k avstro-ogrski banki ali k državnim zamenjalnim uradom! Ne kot žrtev, kajti zanje dobi bankovce v nominalni vrednosti, temveč da izpolni patriotično dolžnost; kdor si hoči ohraniti spomin na težke čase svetovne vojne, temu se lahko da potrdilo, da je prostovoljno izročil svoje zlatnine.

Srebri in niklasti denar v promet!

Kdor je nabral srebrenega ali niklastega denarja in ga shranjuje, naj ga spravi zopet v promet; ponese naj ga k najbližnjemu poštnemu uradu, ali naj plača z njim, ako ima plačila. S tem ne dopriene nobene žrtev, kajti kovan denar mu niti za trohico ne koristi velik bankovec. Ravna kakor pošten človek, ki mu veleva vest, da naj vse opusti, kar bi utegnilo v teh časih na kakršen način si bodi oratrat javno življeno. Pomanjkanje drobiža pa je gotovo velika ovira.

Ne skrivajte bankovcev!

Kdor ima večje zneske v papirnem denarju, ki zanje trenotno ali v bližnjem času nima potrebe, naj kupi vojno posojilo, ali pa plača dolgo, ali naj naloži svoj denar v poštne hranilnici, v Raiffeisenovki, hranilnici, banki.

Njegov denar ne bo samo njemu samemu donašal obreste, temveč tudi koristil narodnemu gospodarstvu, skupnosti.

Iznebi pa se tudi skribi, kako naj varno shraniti svojo lastnino. Poštne hranilnice, hranilnice in drugi kreditni zavodi sprejemajo brezplačno vojno posojilo v shrambo. Pri vložilih knjižicah se lahko zavarujemo napram tatvini, aka si izberemo posebno geslo, ki je samo lastniku in denarnemu zavodu znano. Tat, ki ne pozna gesla, ne dobi izplačanega denarja, denar ostane ohranjen pravemu lastniku.

Vse te ugodnosti zamudimo, ako nabiramo gotovino in se od nje nočemo ločiti.

Na tisoče jih odkoraka vsak teden, zapuste ženo in otroke, poklic, rodbino in posestvo, da prelijelo svojo kri za domovino! In naj li se spričo tega še dobe ljudje, ki se ne morejo ločiti od svojih zlataikov, srebrnikov in papirnatih denarjev, četudi jim ločitev ne primata izgube, temveč dobiček na obresti in večjo varnost?

Prebivalstvo, ki je pri tolikih prilikah dokazalo svojo zdravo pamet, patriotično mišljenje in smisel za skupnost, za edini pravi odgovor na to vprašanje ne bo v zadregi!

Izpred sodišča.

Pušnik iz Črešnjevca obsojen.

Maribor, 26. oktobra. „Parl. Korr.“ poroča cenzurirano iz Maribora: Dne 11. oktobra vršila se je v Slovenski Bistrici razprava divizijske sodnije iz Gradca, pri kateri je stal občinski predstojnik iz Črešnjevca, Simon Pušnik zaradi nekega zločina pod otožbo, ki ga je izvršil ob prilikah proti Srbiji naročene mobilizacije. Pušnik bil je zaradi tega zločina že preje arretiran, ali posrečilo se mu je, priti zopet na prostoto. Potem je imel prednost, da je proti nekaterim osebam, ki so o njegovem činu javno razpravljale, tožbo zaradi žaljenja časti vložil. Pri razpravi zaradi žaljenja časti pa se je za tožitelja tako obtežilni material na dan spravilo, da se je akt divizijski sodniji v Gradcu odstopilo, ki je pričela zopet s preiskavo zoper Pušnika in ga je konečno na 18 mesecov težko ječe obsodila. (K temu opomnimo, da je Pušnik g. Ludvika Kresnik iz Črešnjevca ter urednika „Štajerca“ g. Karla Linhart zaradi „žaljenja časti“ tožil, to pa zaradi tega, ker je „Štajerc“ prinesel vest o njegovi aretaciji. Koliko je žaljenja „čast“ Pušnika vredna, dokazala je ta sedba divizijske sodnije. Op. ur.)

povedano, prestopiti od naših armad zasedene pokrajine. Kdor bi to storil, bil bi aretiran in zaradi suma vohunstva najbližnji vojaški sodniji izročen.

Umrl je v Ptaju vpokojeni c. in kr. major Koller. Istopako je umrla sopoga trgovca Lina Kasper. N. p. v. m.

V okraju Ljutomer je glasom uradnih nyančnih kužna bolezen na gobeh in parkljih pri govedi ugasnila.

Štedite z milom! To potrebo opominjanje ni treba naše gospe vznemiriti, ker se z uporabo Schichovega pralnega praška „Ženska hvala“ pristeđi duši mila, brez da perilo samo ali njegov obraz trpi. Ta popolnoma zanesljivi pralni prašek pristeđi pri čiščenju perila ne samo milo, nego i posel, čas in denar. Dobiva se povsodi.

Najvišje cene za živino na Kranjskem gredo pri volih do 2 K 20 vin., pri pitanih prešičih pa do 2 K 70 vin. žive teže. Od klaloč živine pa se mora ločiti plemenska živina, za katero ni določena nobena cena in se more kupovati po njeni kvalitativni plemški vrednosti. Živinske cene na Kranjskem pa so na vsak način precej nižje nego na Štajerskem in Koščem.

Padel je na severnem bojišču tovarnar dežnikov g. Anton Fornara iz Celja. Bodi ju-naku zemljica lahka!

Armada v službi kulture. Z vojnega tiskovnega stana se poroča, da je zdaj Bukovina zvezana z ogrskimi državnimi železnicami s progom Dornavatra - Felsóborgo in da je dograjena druga črta Pakobeny-Borza, ki tvori zvezo z Marmarosom. Veliko novih cesta in mostov so zgradili vojaki v Karpatih in drugod. Vojaki so zgradili v Bukovini tudi veliko mlinov.

Sramota za Štajersko. Ljubljanski Slovenski narod "od preteklega torka piše iz bieg unskih krogov na Štajerskem": „Letina na Štajerskem je povsod dobra. Tadi živine je dosti. A draginja je velikanska. Producenje bogate, begunci z juga pa smo hudo udarjeni.“ — K temu le pripomnimo, da producentje sami niso te neopričivene draginje krivi, marveč da bi bilo v prvi vrsti prekupevalce prijeti.

Odlikovan je bil štabni stražmojster 5. dragoškega regimenta g. Karl Stibler s srebrnim zaslужnim križem na traku hrabrostne medaile. Čestitamo!

Zaplenjena kavcija "Novega Lista". Ker je za bivšim lastnikom reškega "Novega Lista" Franom Supilom, izdana tiralica radi velezidaje, je budimpeštansko sodišče odredilo konfiskacijo njegovega premoženja. Kot glavni del tega premoženja je bila zaplenjena sedaj kavcija, ki jo je Supilo položil za "Novi List".

Nemški veleposlanik v Konstantinoplu baron Wangenheim je preteklo nedeljo naglooma umrl. Bil je eden najboljših nemških diplomatov, kateremu je v prvi vrsti prijateljstvo Turčije za Nemčijo in Avstro-Ogrsko zahvaliti.

Izklučeni člani ogrskega komitata. Municipalni odbor komitata Hunyad je soglasno sklenil, izkuščiti municipalna odbornika Vazula Osvodo in Ivana Votro, ker sta pobegnila na Romunsko in agitirata tam v službi politike, ki bi rada odtrgala en del Ogrske.

Primerne cene za živino. C. k. namestništvo nam poroča: Še vedno ni splošno znano, da za prodajo klalne živine od oblasti še niso določene nobene najvišje cene. Namestništvo je določilo samo t. zv. primerne cene; te varujejo kmetovalca pri prodaji pred zasledovanjem zaradi navijanja cen. Teh cen se tudi s održivo držijo. Za sto kil žive teže sme se zahtevati največ sledeče cene: Za pitane vole 220 do 240 kron, za najfinješe pitane vole (izjemna cena) 250 kron; napol mastni voli 200 do 220 kron, subi voli 170 do 200 kron; mastne krave 180 do 220 kron; napol mastne krave 120 do 160 kron; sube krave 90 do 110 kron; biki 150 do 220 kron; teleta pod 50 kil 160 do 200 kron, teleta čez 50 kil 200 do 220 kron; mesne svinje 250 do 300 kron, mastne svinje 300 do 350 kron; ovce 140 do 200 kron. — Kmetje, držite se teh itak visokih v lepih cen, da ne boste zaradi navijanja cen kaznovani!

Pod vlak prišel je neki vojak na kolodvoru v Celju. Bil je popolnoma zdrobljen.

Zasedene srbske pokrajine. V zmislu vojaških odredb je civilnim osebam za sedaj pre-

Pomoč proti pomanjkanju jajc, mleka in krompirja. Veliko pomanjkanje jajc, mleka in krompirja v mestu Gradcu je napotilo namestništvo, da se je poslužilo v cesarskem ukazu z dne 7. avgusta 1915 mu danih pravic. Tako je ukrenilo, da se zahteva ves pridelek jajc političnih okrajev Gradec okolica. Lipnica, Weiz, Hartberg in Feldbach, nadalje ves pridelek krompirja političnih okrajev Gradec okolica, Lipnica in Weiz in slednjč tudi ves pridelek mleka večih političnih okrajev Srednjega in Gornjega Štajerskega za porabo mesta Gradec in se v ta namen zapleni. Zaplemba se izvrši na ta način, da se smejo dobavljati iz imenovanih okrajev jajca, mleko in krompir, kar se ga ne porabi za krajevno potrebo samo ali ga ne potrebujejo čete in vojaški zavodi za svojo oskrbo, le mestnemu svetu Gradec ali od tega označenim mestom. Mestni svet Gradec bo najprvo poskusil, da prostoročno nakupi za dobavo v Gradec proste množine in z dobavitelji mirnim potom določi cene. Kjer ni mogoče doseči takega sporazumlenja, nastopi prisilnost dobavljanja in bodejo določila prevzemne cene sodišča v izvensporinem postopanju, izvzemši cene za krompir, za katerega veljajo tudi pri prisilnih dobavljenjih najvišje cene, ki jih je namestništvo objavilo že dne 11. oktobra. Poštnim in železniškim uradom v omenjenih okrajih je naročeno, da pripuščajo pošiljatve jajc, mleka in krompirja iz omenjenih okrajev le na naslov mestna občina Gradec, na od te označena mesta, ali s transportnim dovolilom mestnega sveta opremljene. Istopako je dopustno odpošiljanje mleka, jajc in krompirja iz mesta Gradca le s takim transportnim dovolilom mestnega sveta Gradec, ker je v zaplembu privzet tudi ves pridelek oziroma zaloge jajc, mleka in krompirja v mestnem okolišu. Ker mora započeti mestni svet v izvršitev nakupov oziroma prisilnih dobav obsežno akcijo, se more učinek teh odredb pokazati šele v 1 do 2 tednih; od hitrosti in odločnosti, s katero se bo izvršila ta akcija, bo odvisen tudi uspeh. Pričakovati je, da bo mesto od omenjenega časa naprej vsled teh ukrepov zadostno preskrbljeno s temi tako važnimi živili. Ta zaplemba bo ostala tako dolgo v veljavi, dokler ne bodejo pokrite normalne potrebsti mesta Gradca ali se jih lahko zagotovi zopet na navaden trgovski način. Slične odredbe so ukenjene za preskrbo mest Maribor, Ptuj in Leiben glede posameznih teh predmetov. Slednjič naj bo omenjeno, da je namestništvo dogovorno z rudarskimi in gozdarskimi, oziroma vojaškimi oblastmi in mestnim svetom Gradcem poskrbelo, da se zagotovi primeren dovoz premoga in lesa v Gradec ter tudi izdaten privoz petroleja.

Morilca orožnikov. Orožniki so že dognali, kdo je izvršil grozni umor žandarjev v Radečah pri Zidanem mostu. Kakor znano, bila sta tam napadeni dva orožnika; eden je bil takoj mrtev, drugi pa smrtnonevorno ranjen. Zdaj so dognali identiteto obeh storilcev. Morilca sta oba znana lopova; prvi je 30-letni Ivan Strukelj iz St. Rupreta pri Mokronogu, drugi pa 26-letni Martin Zupet iz Bučke. Dne 17. t. m. je orožniška patrulja izsledila Zupeta pri nekem sorodniku v občini Bučka. Posrečilo se mu je v temi pogeginiti. Orožniki so sicer streljali za njim in ga tudi zadeli, toda rana očividno ni bila težka. Njegovega sorodnika so orožniki odgnali v zapor. Dne 21. t. m. so žandarji zopet pri Trebelnem blizu Mokronoga izsledili Struklja. Tudi ta je skušal uti. Toda zadet od več strelov se je zgrudil na tla; prepeljali so ga v ljubljansko bolnišnico; kadar okreva, pride pred vojaško sodnijo. — Tudi iz St. Pavla v Savinjski dolini poročajo, da so žandarji v tamkajšnjih gozdovih prijeli vojaškega deserterja in slaboznanega tata Alojza Čulk, o katerem sumijo, da se je udeležil napada na orožnika Intiharja in Puglja. Dokazano je, da se je Čulk mudil 8. t. m. v Loki pri Zidanem mostu in da je prišel 13. t. m. z vlakom iz Zagreba. Pri sebi je imel Čulk napačne dokumente. Orožniki so ga oddali vojaški oblasti.

Podpišite tretje vojno posojilo!

(H kašlj) in hripavosti inklinirajo le osebe, ki se ne razejemo na negovanje ust. Treba je usta in žrelo vsk dan s staniščem Fellerjevim rastlinskim esenčnim fluidom z zn. „Elsa-fluid“ grljati. To osvezjujoče, desinfekcijske in raztopivske izmivanje odopravi sssm slab vpliv prahu, dima in vdbanovih blezleskih kali marvec okrepta tudi sliznice grla ter jih omogoči, vprati si uspešnejše vplivom mrzlega zraka. Kdor rabi Fellerjev rastlinski fluid za te način, se najbi lie varjuje pred kašljom in hripavostjo. Tudi raztopi to izmivanje sline, pospušča izmeček in odpravi bolečine. 12 steklenic tega prizanega domačega sredstva pošilja povsod franko za le 6 kron lekarin E. V. Feller, Stubiča, Elsa-trg št 241 (Hrvatsko). Kdor trpi na zamrašenju, naj vzame Fellerjevo milo odvajajoče Rhabarbara-kroglice z zn. „Elsa-kroglice“, ki se jih lahko obenem naroči. 6 škatljice stane franko samo 4 K 40 vin. One posprešujejo tek in prebavo in imajo prednost pred vsemi drastično vplivajočimi (ter s tem črevesi oslabjujočimi) odvajalnimi sredstvi. Veselili bi se, ako bi naši čitatelji to opombo upoštevali. Vedno zopet se čuje hvaliti Fellerjeve Elza-preparate.

(f)

Gospodarske.

„Ogrenelost“ vkladanega sadja.

Nekatere vrste jabolk zlast Baumanove renete, rumen belefuer, kanaða renete in Ribson Pepping, kažejo, ako ležijo več tednov, neposredno pod lupino in na drugih mestih sadu rujavkasta, gremko vlačna mesta. Tako sadje je malovredno in se kot namizno sadje ne more prodajati.

To neprijetno lastnost imenujemo »grenkost« (»Stippigwerden«), ista nastane, ker se meso sadu pokvari vsled erostranskega branjenja sadov velikih, priklik vrst. Od teh morajo zopet največ trpeti sadovi mlajših, močno poganjajočih dreves in če ležijo na pretoplem prostoru.

Ako sadnjerec shranjuje sadove velikih vrst kolikor mogoče na hladnem in ne predolgo, jih obvaruje pred to neprijetno prikaznijo in z njim združenimi izgubami.

Ako se primereno gnoji s apnenimi in fosforjevitimi gnojili (tomaževa moka, superfosfat, idealfosfat), katerih se dene tekom zime in začasne spomladni približno 2 do 3 kile na večji prostor in višji starosti izgine ta bolezen večinoma popolnoma.

Oton Brüders, strokovni učitelj in vodja poizvedovalnega mesta za nadzor zelenjave in krompirja pri c. kr. namesništvu.

Zadnji telegrami.

(C. k. kor. in brz. urad.)

Piro — padel.

Sofija, 28. oktobra. (Uradno.) Po dolgih krvavih bojih so bolgarske čete (veliko srbsko trdnjava) Piro — zavzele; danes so napravili tam svoj zmagoviti vhod. Bolgarska armada je uresničila zvezo z avstro-ogrskimi in nemškimi armadami.

Avstrijsko poročilo.

Italijani poskusili so zopet na vseh kraji po ljuti artiljerijski pripravi svoje brezuspešne napade. Bili so brez izjeme povsod zavrnjeni. — Proti Rusom smo vzhodno od Czatoryska zavzeli utrdbo Balkan. Vzhodno od Višegrada zavrnjena sta bila dva protinapada neke črnogorske brigade. Zgornja Kolubara je bila od nas v široki fronti prekoračena.

Nemško poročilo.

Armada generala Gallwitz je od 23. oktobra v jela 2033 Srbov. Severno od Knjaževaca bil je Timok v široki fronti prekoračen. Tudi povsod drugod lepi uspehi.

Ruska mornarica proti Bolgarski.

Sofija, 27. oktobra. Ruska mornarica obstrelevala je danes bolgarski pristan Varna. Pristanske baterije odgovorile so z ognjem. Dve ruski barki bili ste potopljeni. Ostale barke zbežale so, zasledovane od pomorskih čolnov.

Srbska trdnjava Zaječar — padla.

Sofija, 27. oktobra. Ag. Tel. bulg. poroča:

Srbska trdnjava Zaječar padla je v roke Bolgarov.

Bolgari so zavzeli Knjaževac.

Sofija, 27. oktobra. Ag. Tel. bulg. izve, da so dosegle bolgarske čete v bližini Knjaževaca velepomembne uspehe in da so to mesto zasedle. Razven tega so Bolgari tako močno postojanko Drenova glava v nasoku zavzeli; ta postojanka je ključ k utrjenem prostoru od Pirot.

Bolgarsko poročilo od torka.

Sofija, 26. oktobra. (Ag. Tel. bulg.) Prodiranje se nadaljuje na celifronti. V Negotinu našlo se je veliko zaloge moke in ovsu. V donavskem pristano Kušjak, tik Prahowe, zaplenili smo 4000 kožuhovih lovnikov, 2000 plaščev, 2000 vojaških čepic in 300 muških krišč. Pri Knjaževcu so vzelci smo Srbom 4 topove in 6 muških vozov; vjeli smo enega stotnika in 30 mož. V Kosovem pričela je oborožena vstaja albanskega pribivalstva proti Srbom.

Kritični položaj Srbije.

(Zasebna poročila.)

„Magdeburger-Zeitung“ poroča iz Aten: Vse telegrafske zveze Grške v Srbijo, razven one čez Monastir, so pretrgan. Četverozvezne čete v Saloniku nimajo več nobene zveze s Srbijo.

* * *

O sprejemu bolgarskega princa Kirila v zavzetem Ūskubu se poroča: Prebivalstvo obsulo je bolgarske čete z rožami. Vse je jokalo. Žene, starčki in otroci prihajali so in poljubovali princa plašč, ja celo čevlje.

* * *

Pariske redakcije dobile so sledenčo vest: V Grčijo došlo je včeraj vprašanje Srbije, je li bi grška vlada hotela posredovati mirovna pogajanja za Srbijo s centralnima državama in Bolgarijo. (Ta vest še ni uradno potrjena in jo je za dvomljivo smatrati. Op. ur.)

* * *

Iz severne Albanije se poroča, da je tam položaj vsed nasilne vlade Srbov in Črnogorcev naravnost obupni. Nestreno pričakuje prebivalstvo osvoboditev od srbskih tri-nogov in roparskih čet. Esad paše po avstrijskih in bolgarskih četah. Opazuje se značenje za vstajo proti srbskim mogotcem.

Z malimi izdatki in malim delom zamore se dati otrokom skoraj vsak dan izborna redilna sredstva. Vzame se en zavojček dr. Oetkerja pudding-praska, se skuha po natiskanem navduši z mlekom in sladkorjem in da v formo. Ako se hoče kaj posebnega storiti, zamore se oddati še 1 do 2 jace, potrebno pa to ni. Za otroke ni boljšega in lažje prebavljivega redilnega sredstva.

Veselo presenečenje za naše junake je prava Böhnelova vojna ura od znane f. r. Max Böhnel, Dunaj IV., Margaretenstraße 27/51. Izdelana je tako okusno, ima dobro anker-kolege in je stalno spomin na veliko svetovno vojno. Na zahtevo dobri vskrščitelj našega lista novi ilustr. katalog zastonj in poštne prosto. Z dostuje dopisnica z natančnim naslovom.

Boleče, seganje in nečistoti kože odpravi se lahko z desinfekcijskim, antiseptičnim, bolente odpravljajočim Fellerjevim esenčnim fluidom z znakom „Elsa-fluid“. To je staro priznano domačo sredstvo za obrbarjanje, umivanje in obklade. 12 steklenic posluje franko za 6 kron lekarin E. V. Feller, Stubiča, Elsa-trg št 241 (Hrvatsko). Nedostoji kože so dostikrat posledica slabe izmenjave snovi. Kdor trpi na zamrašenju ali prebavnih težav, naj vzame Fellerjeve odvajjalne Rhabarbara-kroglice z zn. „Elsa-kroglice“; 6 škatljice stane franko 4 K 40 v.

Pri vladajočem gorenjem letnem času je priporočljivo, ako se ima v vski hiši desinfekcijsko sredstvo. Opozorjam na našnji inzerat Lysiform-tvornic.

Priložnosti nakup!

V jetniščici delani čevlji iz blaga obšti z usnjem, lakova kapica, dobi usnjati podplat in usnjata pata. Za gospode in dame v vsaki velikosti K 5-60 Močni, Arbeiter-Strapacičevi (Bakanosene) v vsaki velikosti K 15-60, boljša kakovost K 17 dročne sive gamše za zavijati iz blaga K 5-60. Posiljate po pošti.

Welsz Arnold Magiarthal I.

(Pressburg, Com.)

Cenike se med vojno ne razpoljijo.

Na prodaj je hiša

sadonosnik z lepimi brajdami in velika rodotvorna njiva, stolec pri hiši, hiš. št. 60, Spodnji Breg Ptuj.

Cena se izvede pri lastniku B. W., P. 16, P. dvince.

474

Dekle

iz postene buše, slovenskega in nemškega jezika vešča se takoj sprejme v trgovino mesečnega blaga pri Eug. Sicherl v Spodnji Polskavi. 468

Učenca

sprejme

Matias Hočvar, slovenski mojster na Račegnici pri Ptaju. 471

472

Starost postranska stvar. Vprašanja na gospo Marie Werischitsch, posestnico na Bregu pri Ptaju. 465

466

467

468

469

470

471

472

473

474

475

476

477

478

479

480

481

482

483

484

485

486

487

488

489

490

491

492

493

494

495

496

497

498

499

500

501

502

503

504

505

506

507

508

509

510

511

512

513

514

515

516

517

518

519

520

521

522

523

524

525

526

527

528

529

530

531

532

533

534

535

536

537

538

539

540

541

542

543

544

545

546

547

548

549

550

551

552

553

554

555

556

557

558

559

560

561

562

563

564

565

566

567

568

569

570

571

572

573

574

575

576

577

578

579

580

581

582

583

584

585

586

587

588

589

590

591

592

593

594

595

596

597

598

599

600

601

602

603

604

605

606

607

608

609

610

611

612

613

614

615

616

617

618

619

620

621

622

623

624

625

626

627

628

629

Vsak šolski otrok zamore pomagati zoper pomanjkanje na krmilnih sredstvih in maščobnih snoveh.

Centralna krmilnih sredstev c. kr. poljedelskega ministerstva na Dunaju, I., Trattnerhof 1. kupuje olje vsebujoča semena, peške in sadove po sledenih cenah:

Bačne peške po	K 80.—	Bukov plod (izluščen) po	K 100.—
Seme solnčnih rož po	K 50.—	Peške melon (sladkorin in vodenih melon) po	K 60.—
Peške kumar po			K 35.—

adalej druga olja vsebujoča semena in peške, n. pr.:

Seme lipa, bora, smreke, mecesna, jelke, nadalje oreha v kakovosti, ki ni za človeško vživanje primerna, itd. po cenah, ki odgovarjajo vsebinu olja in vrednosti krmilnega sredstva.

Za določitev cene naj se pošlje srednji vzorec kot vzorec brez vrednosti na naslov Futtermittel-Zentrale, Wien, I., Trattnerhof 1.

Cene veljajo za 100 kg zdravega, ne gluhega, subega blaga, prostega primeskov, za množino čez 50 kg od železniške postaje oddajatelja, za manjše množine franko Dunaj, ekskluzivno vrteče. Vreče se plačuje po K 3.50 za 100 kg netto. Pred odpotijevanjem naj se naznani množino in kraj centrali krmilnih sredstev, da se upoštejo primerne razpoložilne instrukcije.

Cene se po dopošljavitvi blaga ali v govorom izplača ali pa odda za po vpošljitelju zaželeni namen vojne preskrbe.

Centralna krmilnih sredstev odda nakupljena, olje vsebujoča semena, sadove, peške itd. pod vlogo c. k. trgovinskega ministerstva ustanovljeni in pod sodelovanjem zastopnikov vlade deluječi.

Avstrijski centralni olja in masti, A.-G., Dunaj, I., Stubenring 8/10.

v izdelovanju maščobnih snovi in krmilnih sredstev (oljnatih pogač).

Skupina posestev

ne posredni bližini mesta Celja, ki obstoji iz: ne stanovanle hiše s 4 stanovanji; ene morevine vile s 3 lepimi stanovanji; ene stanovanle hiše s hlevi za 1 konja in govedo; enega zavbnega prostora in iz ene dobro obiskane postilne s kegljiščem, bašterjem, travnik, — se od jeknogim pogji proda. Prodaja se izvrši lahko za vso skupino ali pa za posamezne objekte.

Vprašanja na mestno realitetno posredovalnico v Celju (tajnik mestnega urada Blehinger).

Armadni trenski nadomestni depot

potrebuje

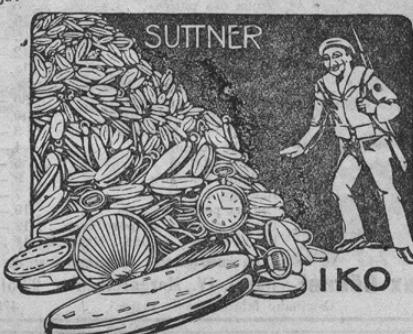
krmilna sredstva

za vole, i. s. krmilno peso, sladko mrvo, dejetlo, krompir, koruzo, slamo itd.

Ponudbe pod navedbo cene in krmilnih množin se sprejemajo v mestni policijski stražnici v Ptiju.

Gore ur

bile so v vojnih letih 1914 in 1915 od kupcev firme Suttner na zahtevo naših junakih braniteljev domovine kot ljubljiva darila v vojno poslane, kajti vsakdo je hotel imeti dobro uro od Suttnerja!

Nakup vina za deželno vzorno klet.

Zveza kmetijskih zadruž v Eggenbergu pri Gradcu nakupila bode za svojo vzorno klet še daljno množino letošnjih in tudi starih vin. Ponudbe vposlati je čimprej, najkasneje pa do

5. novembra 1915

z navedbo množine, vrste ter cene, na

Landes-Musterkellerei Eggenberg bei Graz.

Zahtevajte

v vseh trgovinah in trafikah

Štajerčeve užigalice

(„Štajerc“-Schweden.)

Mnogo zahtevane in splošno hvaljene so bile:	
Štev. 600. Radium-čepna ura, sveti ponči	K 8.40
410. Nikelaner Roskopf-ura	4.10
719. Srebrna remontoar-ura	7.80
715. Roskopf-ura, kolesje v kamenjih	5.90
448. Roskopf-ura, dvojni mantelj	7.20
518. Plošča kavalirska ura, nikel	7.50
720. Srebrna reontoar-ura	9.70
758. Srebrna remontoar-ura, 6 rubisov	14.—
748. Srebrna remontoar-ura, dvojni mantelj	18.50
513. Nikel-Tula-ura, dvojni mantelj	9.80
712. Nikel-IKO ura, 15 rubisov	14.—
519. Plošča srebrna kavalirska ura	17.50
776. Srebrna IKO ura dvojni mantelj	33.—
1528. Srebrna Zenith-ura, dvojni mantelj	61.—
804. Srebrna danska ura, 6 rubisov	9.50
709. Srebrna danska ura, dvojni mantelj	15.—
154. Usnjati napetnik z uro	10.50
1545. Usnjati napetnik s srebrno uro	32.—
89. Duble-zlata verižica	5.90
2318. Masična srebrna verižica	5.50
1450. Verižica iz bele kovine K 2.80, nikel	1.—
816. Srebrna verižica, masična	3.20

Razposiljatev po pojavju ali naprej pošljatij denarja. Kar ne dopade, se izmenja. Čitajte pred vsakim nakupom bogato ilustrovani krasni katalog. Dobite ga zastonj in franko. Velikanska izbi ur, verižic, kinča, zlatega in srebrnega blaga, daril itd.

Lastna fabrika ur v Švici.

H. SUTTNER samo Ljubljani štev. 701.

Krščanska razpoložilna hiša. Nobene filialne. Lastna precijska znamka «IKO» sveto poznana.

Od težke žalosti globoko potrti, dajemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naš iskreno ljubljeni sin, brat, stric itd., gospod

Franz Kurnigg

posestniški sin

in infanterist c. in k. inf. polka

dne 19. oktobra t. l. v Przemyslu, Galicija, vsled zahrbtne bolezni, v najlepši starosti 30 let, v zvestem izpolnjevanju svoje dolžnosti za cesarja in domovino za večno zaspal.

V tuji zemlji počiva na pokopališču v Przemyslu.

Solza groba ne rojijo,
v tuji zemlji spiš nam - ti!
Ali v srcu vseh zapisan
mlad junak za vedno si!

Sv. Lenart-Žetale, 24. oktobra 1915.

Globoko žalujoči ostali.

Jako zmožno

velepodjetje za žganje kave

išče

prvorazredne zastopnike.

Ponudbe pod „L 355“ da Kienreichs Anzeigen-Vermittlung, Gradec, Sackstraße.

469

Priporočljiva domača sredstva.

Kitajski železni Malaga, kapljice za okrepitev krv proti slabosti in blidčinosti (Bleibuchsicht) i.d.; steklenica 2 K. — Tekočina za prsa in pljuče, stekli. 1:20 K proti kašlu, težki sapi, itd. — Čaj in pilule za čiščenje krvì à 80 vin. — Čaj proti gibtu à 80 vin. — Bažam za gih, ude in žive stekli. 1 K; izvrstno mazilo, ki odstrani bolečine. — Bleiburški živinski prašek à 1:20 K. Prašek proti odvajjanju krvì v živalski vodi à K 160 — Izvrstni strap za podgane, miši, ščurke à K 1.— Razpošljavev L. Herbst, apoteka Bleiburg na Koroskom. 49

Proti nalezljivosti

moramo se tembolj varovati, ker se sedaj nalezljive bolezni, kakor škrletica, spički, osepnice, kolera, legar v večji meri pojavljajo. Zato se naš rabi povsod, kjer se take bolezni poškodijo, dobro razkuževalno sredstvo, ki naj bi bilo v vsaki hiši na razpolago. Po preizkusu je v sedanosti najboljše razkuževalno sredstvo v zavodu prof. Löffler, Liebreich, Proskauer, Divestes, Vas, Pfeiffer, Vrtnik, Pertik itd.

LYSOFORM

ki je brez duba, brez stupa in po ceni ter se dobri v vsaci lekarini in drozjeriji v izvirnih steklenicah (zeleno steklo) za 90 vinarjev. Uspešna Lysoforma je zanesljiv in gotov in se zato od vsega zdravnika rabi za razkuževanje v bolniški postelji, za umivanje ran, oteklin, za antisepčne obvezne in za iragicijo.

Lysoform-milo je fino, mlahno milo za toaleto, ki vsebuje 1 odstotek Lysofoma ter antisepčno učinkovite. To milo se lahko rabi tudi pri najočutljivejši koži kakor tudi za otroke in dojenčke. Ono naredi kožo mehko in prožno ter nareja tako aromatičen dub. Zadostuje le en poskus pa v bolete vedno rabili le to izvrstno milo, ki je le navidezno draga, v porabi pa je tako ekonomično, ker en kos za dolgo čas zadostuje. Komad stane 1 K 20 vinarjev.

"Pfleiderer-Lysoform" je dobro učinkujoca, antisepčena ustna voda; ki slab duh iz ust takoj in gotovo prezena, zobe obeli in obrani. Rabi se lahko tudi pri nahodu v grlu, pri kaši, pri kataru, za grčanje po zdravniških predpisih. Na časo vode zadostuje samo par kapljic. Izvirna steklenica stane samo 1 kruno in 40 vinarjev ter se dobri v vsaki lekarini in drozjeriji. Zanimivo knjigo z naslovom: "Zdravje in razkuževanje" (Gesundheit und Desinfektion) pošlje na zahtevo zastonj in poštne prosti: Chemiker HUBMANN, Referent der Lysoformwerke, Wien XX, Petersgrasse 4.

336

8 dni na poskušnjo	
posljem vsakomur na 8 dni, izmenjam ali denar nazaj, po povzetju	
Niklasta ali jeklenega ura	K 4-
Vojna ura z zveznim reliefom	5-
Usnjata napestnik ura	6-
Vojna ura radium	7-
Vojna ura plastična	8-
Radium ura na napestnik	10-
Ura na napestnik, mala	10-
Srebrna vojna ura	12-
Žepne ure-budilnice	18-
Z radium svetilino cifernico	26-
Originalna O nega-ura	30-
Omega-ura za napestnik	40-
Kor-kurenčna budilnica	3-
Znakna Junghaus	4-
Radium svetlo	5-
Radium, 2 zvonce	6-
Radium, 4 zvonov	7-
Ura na pendenč, 75 cm	10-
Ura na pendenč, stolpova zvon	12-
Ura na pendenč, z godbi, z žlagverkem	16-
3 leta pismena garancija. Razpošljatev po povzetju.	
Max Böhnel,	
Dunaj, IV., Margarethenstr. 27/51.	
Originalni fabrični cerik zastonj.	
473	

Max Böhnel,
Dunaj, IV., Margarethenstr. 27/51.
Originalni fabrični cerik zastonj.

500kron	
Vam plačam, ako Vaša kurja očesa, bradavice, rogovo kožo Ria-balzam v 8 dneh brez bolečin s korenino ne odpravi. Cena 1 posodice z garancijskim pismom K 1-- 3 posodice K 250, 6 posodice K 450 Kemény, Kasehau (Kassa) I. poštni predel 12/29, Ogrsko. 345	

Kava	
50% cenejša!	
Amerikanska štedilna kava, veleromatična, iz datna in štedilna. 5 kg poskusna vrča K 12-- franko po povzetju. 1/2 kligr. veleprima najfinnejši čaj K 240, 50 komadov različnih lepih razglednic samo K 1-- oddaja A. Sapira, eksport kave in čaja Tiszabogdan 490.	756

Zahtevajte	
zastonj in franko moj glavni cenik z 4000 podobami ur, zlatih in srebrnih blaga, godbenih instrumentov, usnjatega in jeklenega blaga, predmetov za domačijo in toaleto, orozja itd.	
Prva fabrika ur HANNS KONRAD e. in kr. dvorni lifierant, BRÜX st. 731 (Češko).	

Nikel-Roskopf-ure K 380, 420, 5--. Srebrne ure K 840, nikel-budilnica K 290; budilnica z dvema zvonoma K 4--. Razpošljatev proti povzetju. Brez rizike! Izmenjava dovoljena ali denar nazaj.

89

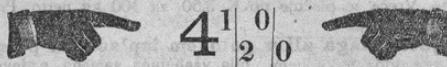
100 lit. domače pijače!	
osvežujoče, izvrstna, vzame žejo, zamore vsakdo z malimi troški sam napraviti. V zalogi so: ananas, jabolka, grenadine, maline, muskat-hruške, pfefermice, pomoranče, waldmeister, višnje. Vsak neuspeh izključen. Ta domača pijača se pije lahko poleti bladja, pozimi pa vroča namesto rumca ali žganja. Snovi z namčnim navodilom stanejo 4 K 10 K 10 franko po povzetju. Na 5 takih porcij dajem 1 porcijo zastonj. Za ekonomije, tovarne, vecja gospodarstva, delavnice itd. neprecenljive vrednosti, ker to delavca osveži, ne pa opijani in mu ne odvzame delozmožnosti.	316
Johann Grollich, angliška drozjerija, Brno řt. 636 (Moravska).	

316

Hranilnica (sparkasa) mestne občine Celje.

Razglas.

Hranilnica mestne občine Celje naznanja, da se pri njej kakor doslej tudi zanaprej obrestujejo hranilne vloge s

Z novimi kakor tudi s dostavnimi vlogami zamore lastnik vložne knjižice vselej in v vsaki višini vloge prostovoljno razpolagati.

Knjižice lastnih hranilnih vlog kakor tudi vojnega posojila se sprejemajo v brezplačno shranitev.

Zunanjim vložiteljem nudijo se brezplačno na razpolago poštni-položni listi.

V spomin 50-letnega obstanka te hranilnice

izdajale se bodo v tekočem letu posebno lepo opremljene vložne knjižice, ki imajo izvanredno sposobljenost za darila.

125

Jabolka za spomlad

cirka 20 vagonov jabolk kupi za dobavo v spomladni fabriki konserv Hermann Taussig, Prag-Karolinental.

462

Pridni majerski ljudje

s 3 do 4 delavskimi močmi, ki znajo dobro molzti in krmiti, k 20 komadom govode in 20 svinjam sprejmejo se do najkasnejše novega leta. Vstop pa se zgodi tudi lahko preje. Vprašanje je vopslati na Leitersberger Ziegelwerk pri Mariboru.

460

Učenec,

zmožen nemškega in slovenskega jezika, se takoj sprejme v trgovini mešanega blaga

463

Josef Presker

Zreče pri Konjicah.

Mestna hranilnica v Ptiju

sprejema

do preklica vsako nedeljo in vsak praznik od 9. do 11. ure dopoldne vloge.

Ravnateljstvo.

Štajerc petek, naslednji
Naročni strijo: 4 kro 5 K leta; za celo Amerik druge računi rom nine. čati na Štev. se Uredni ništvo Ptiju, sl

Š1

Dv

izg

(H

razg

naše ljute
fron
dov
vijaj

znač
h o
m a
puš
m a

Ne

N

vel

n a
nap
Hi

Ne

vel

n a
nap
Hi

Ne

n a
nap
Hi

Ne

Tisk: W. Blažek v Ptiju